

תורת הבטחון ∞ שמיני עצרת

תכלית של המועד להיות דבוק להשי"ת

ועל פי זה יש לבאר דברי המדרש, דהנה התכלית של כל רגל הוא להורות שכלל ישראל הם דבקים בהשי"ת. וכן פי' המהר"ל את דברי הגמ' במכות (כג, א): "אמר רב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה: כל המבזה את המועדים כאילו עובד עכו"ם, דכתיב: אלהי מסכה לא תעשה לך, וסמך ליה: את חג המצות תשמור", ע"כ. וכתב המהר"ל ז"ל, "המבזה את המועדות וכו'. דבר זה מבואר, כי המועד הוקבע שיהיו חוגגין אל השי"ת ועובדים עבודתו יתברך, והוא נקרא מועד מלשון ונועדתי לך. כי השנים שהם מתחברים ומתועדים יחד נקרא מועד, וכן הרגל הוא שיהיה השי"ת מתוועד עם עמו ומתחבר להם. ומי שמבזה את המועדות כאלו אינו רוצה בחבור הזה ומתדבק באחר. ולכך אמרו (במס' יומא נד, א) כשהיו ישראל עולים לרגל היו מגביהין להם הפרוכת והיו מראים להם (כשעלו לרגל) כי עלייתם לרגל הוא עצם החבור שנקרא מועד, ולפיכך אז היו מראים להם זה. ולכך אמר המבזה את המועדות, ולא אמר המבזה הרגלים כלישנא דקרא", עכ"ל.

שמיני עצרת יום של דביקות יתירה בהשי"ת

ולפי זה יש לומר, דמאחר שמבואר שהתכלית של כל המועדים הוא להיות דבוק בהשי"ת, א"כ כשכלל ישראל הביאו קרבנות עבור אומות העולם, סברו, דאיכא חסרון באותו דביקות עם השי"ת, שהרי הקב"ה גם כן משגיח על אומות העולם, שאילו חטאו אומות העולם ולא יהיה להם כפרה לא ירדו להם גשמים, א"כ איכא חסרון באותו דביקות, שהקב"ה אינו דבוק רק עם כלל ישראל, שהרי משגיח גם על אומות העולם כמו שמשגיח על כלל ישראל.

ועל זה "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל עכשיו אני ואתם נשמח יחד". ר"ל, דליכא שום חסרון באותו דביקות, והגם שהקב"ה משגיח גם על אומות העולם, מ"מ כלל ישראל הם המובחרים והאהובים אצל הקב"ה יותר מכל שאר האומות כמו דאמרינן בתפילה: "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות וגו'".

וזהו התכלית של "שמיני עצרת" - להיות דבוקים רק עם הקב"ה, וכמו שפי' רש"י (ויקרא כג, לו) עצרת היא - "עצרת אתכם אצלי". ר"ל, יום אחד שהקב"ה מתדבק אך ורק עם כלל ישראל. וכל זה הוא להורות על גודל האהבה שהקב"ה אוהב את עמו. וזהו כוונת דברי המדרש הנ"ל.

בשמיני עצרת 'כל מה דבעי שאיל יהיב ליה'

ולפי זה מובן היטב דברי הזוהר הידועים. דאיתא בזוהר (ח"ג דף לב ע"א): "תא חזי, ביומא דא שלמין ומסיימי עמין ברכאן דלהון, ושראן בדינא, וישראל ביומא דא מסיימי דינין דלהון, ושראן בברכתא, דהא ליומא אחרא זמינין לאשתעשעא במלכא, לנטלא מינייה ברכאן לכל

שמיני עצרת הוא יום של דביקות בהשי"ת - וכל מה דבעי שאיל יהיב ליה

איתא במדרש (ילקוט שמעוני פרשת פנחס תשפ"ב): "אמר רבי אלכסנדר מישל למלך שבאת לו שמחה כל שבעת ימי המשתה, היה בנו של מלך טורח עם האורחים, וכיון שיצאו שבעת ימי המשתה אמר המלך לבנו יודע אני שכל שבעת ימי המשתה היית טורח עם האורחים עכשיו אני ואתה נשמח יום אחד ואיני מטריח עליך הרבה, אלא טול תרנגול אחד וליטרא אחת של בשר, כך כל שבעת ימי החג ישראל עסוקים בקרבנותיהן של אומות העולם, דאמר ר' פינחס כל אותן שבעים פרים שהיו ישראל מקריבין בחג כנגד שבעים אומות, שלא יצדה העולם מוהן מה טעם תחת אהבתי ישטונני ואני תפלה בטוחים אנו בתפלה, וכיון שיצאו שבעת ימי החג אמר הקב"ה לישראל עכשיו אני ואתם נשמח יחד ואיני מטריח עליכם הרבה אלא פר אחד ואיל אחד, וכיון ששמעו ישראל כך התחילו מקלסין להקב"ה ואומרים זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, אמר ר' אבין אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך, בך בתורתך, בך בישועתך", ע"כ.

והנה, משמע מדברי המדרש שרק אחר שיצאו שבעת ימי החג והקריבו פרים כנגד כל האומות העולם, אז הוצרך הקב"ה להוסיף יום אחד כדי שנשמח יחד עמו. וזה תמוה, דמה חסרון יש במה שהיו מביאים קרבנות כנגד כל אומות העולם עד שמשום הכי היה צריך הקב"ה להוסיף יום מיוחד לשמוח רק עם עמו ישראל, ועמ"י מצדם שמחו כ"כ ביום זה עד שאמרו נגילה ונשמחה בתורתו וגם בישועתו?

טעם לפרי החג

ונראה לבאר דברי המדרש, הנה כעין דברי המדרש איתא בסוכה (נה, ב): "אמר רבי אליעזר הני שבעים פרים כנגד מי - כנגד שבעים אומות. פר יחידי למה - כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו: עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו: עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך. אמר רבי יוחנן: אוי להם לגויים שאבדו ואין יודעין מה שאבדו, בזמן שבית המקדש קיים - מזבח מכפר עליהן, ועכשיו מי מכפר עליהן", ע"כ.

ופי' רש"י (בד"ה שבעים פרים) ז"ל, "פרי החג שבעים הם, חוץ משל שמיני, כנגד שבעים אומות לכפר עליהם שירדו גשמים בכל העולם - לפי שנידונין בחג על המים", עכ"ל. ומבואר מדברי רש"י, דהטעם שהוצרכו כלל ישראל להביא קרבנות עבור אומות העולם, הוא משום שאילו לא היה להם כפרה, לא היו גשמים יורדים בכל העולם. וע"י הקרבנות שהביאו כלל ישראל בחג הסוכות יש לאומות העולם כפרה.

שתא, ובההוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו, ומאן דיתיב עם מלכא, ונטל ליה בלחודיה, **כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה**, ועל דא ישראל שראן, ועמין מסיימי, ועל דא כתיב (מלאכי א, ב): אהבתי אתכם אמר ה' וגו', ע"כ.

ופי המתוק מדבש את דברי הזוהר וז"ל, "בא וראה, כי ביום הזה של הושענא רבא מסיימים האומות את קבלת הברכות שלהם, שקבלו על ידי השבעים פרים שהקריבו עליהם בשבעת ימי חג הסוכות, ומעתה הם מתחילים בהנהגת הדין, אבל ישראל ביום הזה מסיימים את המשכת ונתינת הדינים למלכות, ועתה הם מתחילים בקבלת הברכות, כי ליום האחר שהוא שמיני עצרת, הם מזומנים להשתעשע עם המלך ב"ה, כדי לקבל ממנו ברכות לכל ימות השנה, ובאותה השמחה לא נמצאים עם המלך אלא ישראל בלבדם, ומי שיושב עם המלך, והמלך לוקח אותו לבדו לשבת עמו, כל מה שהוא רוצה שואל ומבקש, וניתן לו מבית המלך, ועל כן ישראל מתחילים עתה את קבלת הברכות, והעמים מסיימים ולא מקבלים עוד ברכות ועל זה נאמר: אהבתי אתכם אמר ה' וגו' ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה", עכ"ל.

ומבואר מדברי הזוהר ככל הנ"ל, שיום שמיני עצרת הוא יום של דביקות בהשי"ת, ומכח אותו דביקות - **"כל מה שאדם רוצה לבקש ניתן לו"**!

טעם שהיו שמחים בישועת ה'

וא"כ י"ל, דזהו הטעם שכלל ישראל היו שמחים בישועת הקב"ה. דהנה מן התנאים להיות בוטח בישועת ה' הוא שיכיר גודל האהבה שהקב"ה אוהב אותנו, וגם גודל ההשגחה שהקב"ה תמיד משגיח עלינו [עי' במש"כ החובת הלבבות פ"ב ופ"ג בענין זה], וא"כ מאחר שהקב"ה הורה לכלל ישראל [בדביקות של יום שמיני עצרת] שהם אהובים אצלו יותר מכל שאר האומות, והשגחתו על כלל ישראל אינו כמו שאר אומות העולם, מיד היו בטוחים בישועת ה', וע"כ היו בשמחה על ישועת ה'.

תכלית השגחת השי"ת

ויש להוסיף, דזהו הטעם שהיו בשמחה גם בהתורה הקדושה. דהנה כתב רבי אהרן קטלר זצוק"ל (משנת ר"א ח"א, עמ' כג) וז"ל, "עוד עיקר גדול, כי גילוי ההשגחה הוא לפי הבטחון, היינו כי מראים לו שהוא מושגח מהשי"ת ועי"ז תתחזק אמונתו בחוש, משא"כ בלא הגילוי, אף שנותנין לו, אך כיון שנותנין בדרך הסתר יש לו מקום לטעות. ואז"ל 'ה' צלך' מה הצל הזה וכו' (של"ה שער הגדול ל') ומה שרואה יותר השגחה חופפת עליו, הרי הוא מתדבק יותר בהשי"ת ומייחל לו, וכן זוכה לעצם הטובה עבור בטחונו כאמור (תהלים לב, ע): 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', ואם יזכה בלא בטחון הרי הוא חשבון מיוחד, שהרי הקב"ה יסד טבעה של ההנהגה לפי הבטחון, ברוך הגבר וגו', וח"ו להיפך נגרם חסרון, וע"כ יש הבדל באופן הקבלה אם היא ע"ד בטחון או ח"ו בלא בטחון", עכ"ל. הרי התכלית בכל מיני גילויי ההשגחה הוא שעי"ז תחזק עצמנו יותר ויותר להיות מאמינים בהקב"ה, ולהיות דבוקים בו. וכפי מה

שהאדם דבק בהקב"ה הרי הוא שמח בתורת ה', ועובד ה' יותר ויותר. וא"כ פשוט ביותר אמאי היו שמחים בתורה הקדושה.

ואפשר דזהו הטעם מדוע אנו שמחים בשמחת תורה דוקא ביום שמיני עצרת, דרק אחרי שהקב"ה מוסיף עוד יום אחד להיות דבוקים בו, ואנו מרגישים האהבה, רק ע"י זה שייך להיות בשמחה גדולה, עם התורה הקדושה.

מפסידי הבטחון

והנה מי שאינו מכיר גודל אהבת השי"ת על ברואיו זהו סיבה שיפסיד כל בטחונו בהשי"ת. וכבר האריך החובת הלבבות (פרק ז) שזהו אחד מן הסיבות שיפסיד כל מדת הבטחון וז"ל, "ומפסידיו עוד, הסכלות בענין הבורא ובמדותיו הטובות, כי מי שאינו מבין רחמי הבורא על ברואיו והגנתו עליהם והשגחתו ומשלו בהם ושהם קשורים באסוריו לא ינוח לבו ולא יסמוך עליו", עכ"ל. ר"ל, שכל זמן שלא יתברר לאדם גודל רחמי השי"ת, ואינו מכיר מידותיו של השי"ת, לעולם לא ינוח נפשו להיות בוטח בהשי"ת באמת, דבכל ענין שיבוא לבטוח בהשי"ת, יחשוב לעצמו "מה"ת שיעשה לי השי"ת מה שאני סומך עליו ובוטח בו לעשות?" אבל אם מכיר את גודל האהבה שהשי"ת אוהב את עמו ישראל, בודאי לא תעלה על דעתו מחשבה זו, דמי שאוהב את חבריו, בודאי יעשה מה שסמוך עליו לעשות, קו"ח בן בנו של קו"ח אם אחד בוטח בה' בודאי שימלא חפצו בכל מה שבטח בו.

ועל כן, החובה מוטלת על האדם להתבונן ברחמי השי"ת על ברואיו, וע"י זה יחזק את עצמו להיות מן הבוטחים בהשי"ת באמת. אבל האמת הוא שאין לנו שום השגחה בגודל אהבתו אותנו, כדאיתא בזוהר הק' (שמות דף ה' ע"ב) וז"ל, "א"ר יהודה אלמלי הווי ידעין בני נשא רחימותא דרחים קודשא בריך הוא לישראל הווי שאגין ככפיריא למרדף אבתריה", [תרגום: א"ר יהודה אלמלי היו יודעין בני אדם האהבה שאוהב הקב"ה לישראל היו שואגים ככפירים לרדוף אחריו], עכ"ל. הרי מבואר מדברי הזוהר, דלית לנו שום השגחה כמה אהובים אנו לפני אבינו מלכנו, מלך מלכי המלכים הקב"ה.

השגחת השי"ת על כלל ישראל

איתא בזוהר (ח"א דף ר"ה, ע"ב): [מתרגום]: אתה ה' אבינו, שהרי אתה תמיד עומד עלינו לברך ולהשגיח עלינו כמו אב שמשגיח על הבנים בכל מה שצריך להם", ע"כ.

הרי, הגם שהקב"ה משגיח על כל העולם כולו, מ"מ השגחת השי"ת עלינו הוא "כאב על בנו". דהאב תמיד משגיח על בנו בהשגחה גדולה, ותמיד דואג על צרכיו, בין בדברים הגדולים ובין בדברים הקטנים על כל פרט ופרט של חייו. וכל זה הוא רק על בנו, אבל על אחר שאינו בנו אפילו אם משגיח עליו אינו כמו הדרגה שמשגיח על בנו, דגודל אהבתו על בנו גורם הך השגחה. ואם אחד באמת ירגיש שהקב"ה משגיח עליו ממש כמו אב שמשגיח על בנו האהוב לו, בודאי בלי שום ספק שיבטח בהשי"ת באמת, ובודאי יזכה להשגחת השי"ת שיעזרהו בכל מצב שהוא.